

Evidensbaseret praksis - en bevægelse i bevægelse?

September 2017
Hanne Kaae Kristensen

Vi bygger på viden. Vi er nysgerrige. Vi samarbejder

Evidensbaseret praksis (EBP).

- Evidensbaseret praksis (EBP) udspringer af et etisk princip om, at borgere og/eller patienter har krav på den mest effektive og relevante intervention, der aktuelt findes. Det anses her for at være uetisk at tilbyde en intervention, som er ringere, end den behøver at være, eller som ligefrem potentiel kan være skadelig.
- Tilgangen retter sig mod den måde, vi som sundhedsprofessionelle finder, vurderer og implementerer evidens, der kan understøtte den valgte intervention

Archie Cochrane (1909–1988)

Det begyndte på sundhedsområdet i den angelsaksiske verden.

Den skotske læge Archie Cochrane skrev en meget indflydelsesrig bog om evidens- baseret praksis i 1972.

Archie Cochrane ønskede, at den medicinske viden blev systematiseret og let tilgængelig for skåne patienterne for ubehagelig og virkningsløs behandling

Cochrane Library database of systematic reviews

EBM og EBP

Begreberne evidensbaseret medicin (EBM) og evidensbaseret praksis (EBP) blev udviklet i 1980'erne og 1990'erne på McMaster University i Canada.

Dr. Gordon Guyatt

Gordon Guyatt, læge ved McMaster Universitet i Canada, anses for at være den første, der anvendte begrebet Evidensbaseret Medicin (1981).

David Sackett (1934 – 2015)

David Sackett (amerikansk-canadisk læge) tilknyttet McMaster University Canada og Centre for Evidence-Based Medicine i Oxford

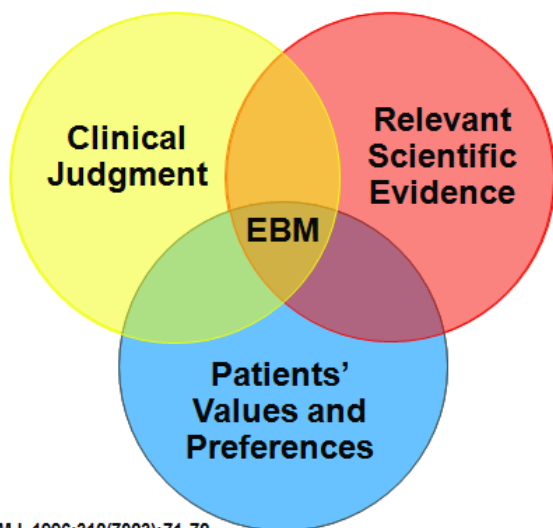
- har formuleret den mest hyppigt anvendte definition på EBM:

- Evidensbaseret medicin er samvittighedsfuld, eksplicit og velovervejet anvendelse af den bedste aktuelle viden til at træffe kliniske beslutninger om behandling af individuelle patienter.

(Sackett DL, Rosenberg WMC, Gray JAM, Haynes RB, Richardson WS. Evidence-Based Medicine: What it is and what it isn't. BMJ 1996;312:71-2.)

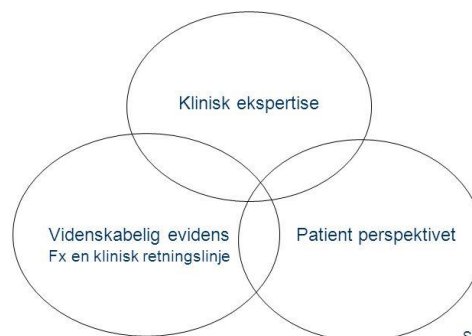
What Is Evidence-Based Medicine?

Sackett DL, et al. BMJ. 1996;312(7023):71-72.

Evidensbaserede kliniske beslutninger

Sackett DL, 1996

Jo Rycroft-Malone

What counts as evidence in evidence-based practice?

- Forskningsbaseret viden (evidens)
- Klinikerens ræsonnering og erfaringer (praksisviden, fleksibilitet)
- Patientens præferencer (erfaringer, kultur)
- Lokal kontekst (fysiske rammer, logistik, tid)

[What counts as evidence in evidence-based practice?](#) J Rycroft-Malone, K Seers, A Titchen, G Harvey, A Kitson, B McCormack Journal of advanced nursing 2004; 47 (1), 81-90

Forskningsbaseret viden - ”Det er ikke nok at gøre sit bedste, først må man vide, hvad man skal gøre og så gøre sit bedste”

En stærk og levedygtig ændring i retning af en evidensbaseret praksis kræver, at man opnår færdigheder i at søge og vurdere forskningsbaseret viden og i at facilitere lokale implementeringsprocesser

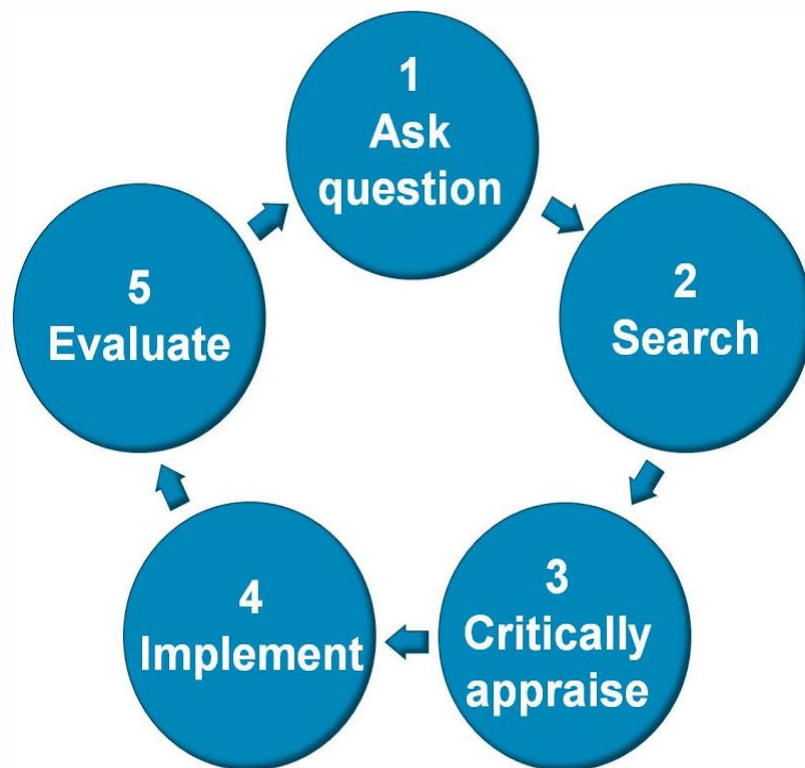
I et globalt perspektiv “under-” og “overbehandles” indenfor sundhedsområdet

- ◆ Underbehandler forstået som, at man ikke leverer den bedste mulige praksis
- ◆ Overbehandler – forstået som, at man leverer behandling, uden evidens for, at den har den tilsigtede effekt
- Barrierer....Adgang til viden, kompetencer til at anvende dem, tidspres, professionskultur, m.v.

5 steps indenfor Evidensbaseret Praksis

EBP involverer følgende 5 steps:

1. Formulere et klinisk spørgsmål,
2. Søge efter forskningsbaseret viden
3. Kritisk vurderer kvaliteten af den forskningsbaserede viden
4. Implementere/anvende viden i praksis
5. Evaluere processen

Sicily statement on evidence-based

Practice. BMC Medical Education 2005

Praksisviden

- Den kliniske ræsonnering ses som en kontekstafhængig tænkning - kompleks og dynamisk beslutningstagen i professionel praksis
- Klinisk er knyttet til at tydeliggøre, at ræsonneringen foregår i en sammenhæng (kontekst), hvor det er faglige kompetencer, som er i spil - herunder ræsonnering ift. interaktion mellem borger/patient og professionel
- At ræsonnere knyttes sammen med at tænke logisk og reflektere systematisk. Refleksionerne er tankeprocesser, der sker både i nuet og efterfølgende

Steen Wachterhausen

Refleksioner

'tavs viden', 'erfaringsviden',

'læring som social praksis',

'mesterlære', 'praksisfællesskaber' og 'situeret kompetence'

Anbefaling

Et praksisfællesskab i venlig spildagtighed med sig selv, hvor sædvane, erfaring, handlingsbåren kundskab og kritisk refleksion, fremmede begreber, teorier og boglig viden lever under samme tag i *en produktiv disharmoni* (2008 –2009).

Brugerviden

- Den enkelte borgers erfaringer og præferencer i forhold til en konkret ydelse.
- Den kan også være opsamlet og medieret gennem brugerorganisationer og patientforeninger og viderebragt i en mere generaliseret form.
- På den internationale forskningsscene ses i stigende grad brugerstyret forskning, hvor hele eller dele af forskningen styres af brugere og/eller deres interesseorganisationer

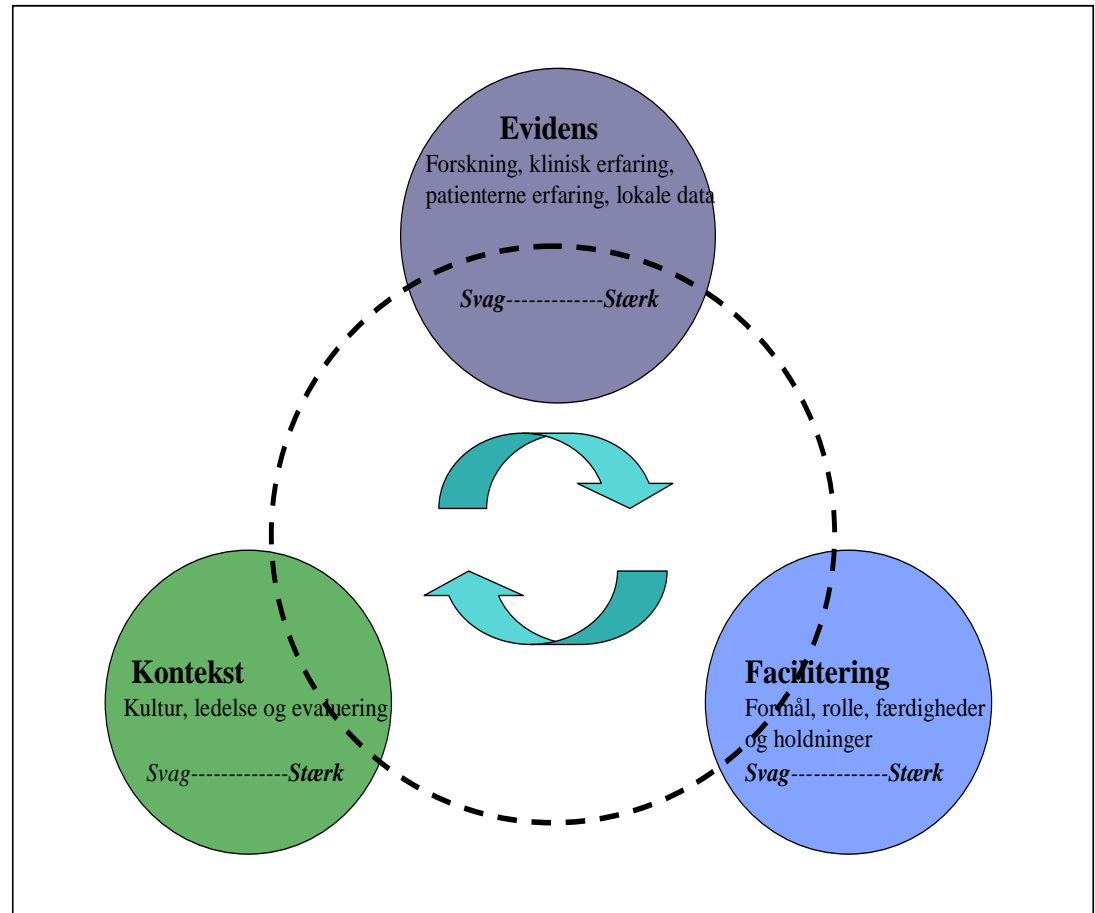
Brugerviden

Internationalt har man fokuseret på udviklingen af brugersamarbejde i vidensproduktionen, hvor kvaliteten blandt andet vurderes på om den:

- inddrager brugere aktivt og i hvilken grad/og sammenhænge
- fokuserer på institutionelle, økonomiske, omgivelsesmæssige og kulturelle barrierer og de heraf afledte psykiske, fysiske og sociale konsekvenser for brugere
- har politisk og praktisk betydning, som fører til forandring og bedre levevilkår for brugerne

Kontekst

- Kultur
(faglig, organisatorisk)
- Ledelse
(faglig, politisk)
- Evaluering
(faglig, økonomisk)

Patricia Mary Greenhalgh (1959-)

Professor på Oxford University

Trisha indgår i internationale forskningsnetværk indenfor evidensbaseret medicin, evidensbaseret praksis og implementeringsforskning.

- Evidencelive15 – youtube:
<https://www.youtube.com/watch?v=qYvdhA697jI>
- Artikel: <http://www.bmj.com/content/348/bmj.g3725>

Evidence based medicine: a movement in crisis?

- Mængden af evidens – herunder kliniske guidelines er meget stor
- Hvornår og hvordan vurderes forskningsbaserede resultater klinisk relevante?
- Sundhedsvæsenets rammesætning kan vanskeliggøre patientcentrering
- Evidensbaserede guidelines rummer ikke altid de komplekse problemstillinger, man oplever i praksis

What is real evidence based medicine ?

- Højt prioriteret etisk omsorg for patienten
- Individualiseret evidens, som både patienter og de sundhedsprofessionelle kan forholde sig til
- Er karakteriseret ved ekspertvurdering frem for regelsæt
- Fælles beslutningstagen med patienter gennem meningsfuld kommunikation og respektfuld dialog
- Principperne anvendes både i konkret klinisk praksis og på policy-niveau

and how do we achieve it?

- Patienter må kræve bedre evidens og målrettet information
- Sundhedsprofessionelle må uddannes til at kunne søge og kritisk vurdere evidens samt træffe gode kliniske beslutninger i samråd med patienter
- Formidling af evidens skal målrettes modtagerne, formål og kontekst
- Tidsskrifter og fonde må stille krav til høj kvalitet og formidlingsform samt implementering
- Forskningen må i stigende grad blive bredere og inddrage interdisciplinær praksis, brugerperspektiv, fælles beslutningstagen samt fokusere på, hvordan man undgår fejl-/overbehandling

EBP i Sundhedsuddannelserne

– en international bevægelse

Internationalt arbejdes i disse år på at integrere EBP i sundhedsuddannelserne:

- Teoretisk undervisning, klinisk praksis
- Journal Clubs: læsning og kritisk vurdering af forskningsbaseret litteratur
- Critically Appraised Topic (CAT): model for, hvordan man på en systematisk og evidensbaseret måde kan få svar på de meget konkrete spørgsmål, der opstår i den kliniske hverdag.
- Litteratursøgning og kritisk vurdering af forskningsbaseret litteratur ifm. klinisk undervisning
- Deltagelse i udviklings- og forskningsprojekter
- Formidling

Egen forskning – indenfor demens, rehabilitering og ergoterapi

- Implementering af evidensbaseret praksis i hospitals – og kommunalt regi – f.eks. ledelsen og konteksten betydning
- Praksis – f.eks. anvendelse af standardiserede redskaber, kliniske retningslinjer.
- Forståelser af og holdninger til evidensbegrebet
- Diskurser – f.eks. samspil mellem internationale, nationale og lokale diskurser
- Borger og/eller patientperspektiv – f.eks. fælles beslutningstagen, målsætning
- Praktikers viden og kompetencer – f.eks. opdateret viden, brug af forskellige vidensformer, kritisk refleksion

Tak fordi I lyttede.....

